

En daarom, als een mensch spot, beschimp, smaad, scheldt, hooft en lastert, dan is hij kind van satan, trawant in satans dienst.

Hoe kon het dan anders of die giftige macht der heilmoest zich ook tegen Jezus keeren. Keeren de drie jaren lang, dat hij onder menschen optrad, maar keeren vooral toen hij toe was aan zijn uitgang te Jeruzalem.

Het is zoo diep smartelijk te zien, hoe de wereld, toen Jezus aan het drinken van den drinkbeker toe kwam, zich tegenover Jezus aanstelde.

Ontsteld en verbijsterd week alle liefde terug. De discipelen zijn gevlucht. Petrus heeft hem driemaal onder eedzweren verloochend. Machteloos en sprakeloos zijn de vrouwen van verre blijven staan. Alleen enkele vrouwen, die op straat waren uitgelopen, kregen uit vluchtige compassie een traan in het oog. Maar voor het overige is alles in en om Jeruzalem in diep zondige stemming. Gekwetste hoopheid maakt het Sanhedrin wreed. De lafje Pilatus mist de kracht om het recht te doen eerbiedigen. De Romeinse soldaten koelen aan Jezus hun brooddronken spotzucht. Het volk, in passie opgevoelen, roept om zijn bloed. Nergens markt ge hij die woelende massa ook maar iets van eerbied en ontzag voor de zegegroothed van hem die ter slachthuis wordt geleid. Het maakt al den indruk of men zich opmaakt om een monster te gaan uitroepen.

En zoo stelt de wereld zich aan, niet onder ruwe negers, niet onder wilde heidenen, maar onder het edelste dat de naties hadden aan te wijzen, onder Israël, het verkoren volk van God.

En zoo stelt de wereld zich aan tegen den Christus, tegen den Zoon Gods, tegen de rijkste gave die de wereld ooit ontving of ontvangen zal.

En zoo stormt de wereld in woede en zelf verblindende tegen Jezus los op het eigen oogenblik, dat hij sterft en zijn bloed vergiet, om door dat vergoten bloed een verloren wereld te redden.

Jezus heeft het volk nooit anders dan goed gedaan en zegen toegebracht. Hij heeft de zieken genezen, de bezetenen gered, de hongerigen gespijzigd, de bedroefden getroost, en keer op keer de schare verrukt door zijn hemelsch woord en door zijn hemelsch machts betoon.

En zie hier nu de vergelding.

Eerst wordt de woede gekoeld aan het lichaam des Heeren. Hij wordt geveest, gedruwd, bespogen, en dan wordt hem de wredeste dood aangedaan door hem te hangen aan een kruis.

Maar dit is niet genoeg. Na de wredeste dood aan het lichaam komt nu de wredeste die de ziel oekent.

Met rauwe krete, met spotlach en met het hoedend woord zoekt men hem nu, terwijl hij daar zwoegend hangt te sterven, nog innerlijk te wonden, te kwetsen, zeer te doen. Wie er het giftigst in slaagt, wordt toegejuicht en nagevolgd. De priesters gaan voorop en de schare doet mee. Hoongelach en spottal breken los. Nog eer hij sterft en het niet meer gevoelen zou, moet hij aangeast en aangerand in zijn heiligste besseffen. En onderwijl ziet men op naar het kruis, om te ontwaren, of een pijnlijke trek op het gelaat ook aantoonde dat de hoon en jaster doel trof.

Een helsch tafereel. Zoo als geen tijgers of hyena's het te aanschouwen konden geven. Een tafereel, zoo als alleen menschen het konden vertoonen.

En toch een tafereel, waardoor ze niets hebben bereikt, dan dat Jezus groothed der ziel er een laatste triomf door won.

Terwijl zij hoonen en lasteren, bidt hij: Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen!

Wat nu sprak anders in die spottende woede dan de onrust der conscientie?

Het hing er aan.

Was Jezus waarlijk de Messias, dan vergrepen ze zich aan de schriklijkste zonde. Maar ook, was hij het niet, dan wreekte zich hun hooger zin slechts op zondige verlatenheid.

Dat merkt ge dan ook aan hun lastertaal. Daarom gaat het. Was hij de Zoon Gods of was hij het niet? Aan die vraag klemt zich hun spot vast. „Indien gij de Zoon Gods zijt, kom af van het kruis en wij zullen u aanbidden.“ „Als hij Gods Zoon is, laat God hem dan nu van het kruis afheffen.“ Altoos dat ééne, dat alles besissende, Messias en de Zoon Gods, of volksmisleider en bedrieger. Daarom worstelt het in hun conscientie. En in die onrust vermenigvuldigen ze hun bittere taal, om als hij toch wegsterft en niet van het kruis komt, de zekerheid te verhoogen, dat hun daad dan ook rechtvaardig, en Jezus' pretentie van Messias te zijn, louter bedrog was.

Het was als in de woestijn met satan, die eisch om een uitwendig machts teeken. Laat die stenen brood worden, werp u af van de timme van den tempel, en het zal blijken dat gij wel waarlijk de Messias zijt.

Zoo ook hier: Verloos u zelf nu, dat God u bevrijde, kom af van het kruis, en heel Israël zal aan uw voeten liggen.

En als er niets gebeurt, en Jezus aan het kruis geklonken blijft, en zieltoogt in zijn doodsworsteling, al giftiger taal, al brutaler overmoed.

Men zag het nu immers, hij was niet de Messias, de Zoon Gods niet. Het Sanhedrin had gelijk gehad.

Jezus was de bedrieger.

En nu durft men alles tegen hem. En het volk geniet en drinkt wellust in, hoe feller en giftiger ze den stervenden Messias sarren en tergen.

Als Zoon Gods wordt Jezus alleen geestelijk gekend, en om hem geestelijk te kennen, moet het zielsoog voor zijn Goddelijke groothed innerlijk geopend zijn.

Israël daarentegen was geestelijk blind. Het zag Jezus' Goddelijke groothed niet. Het had er geen oog voor. Er bestond geen rapport tusschen dien Eenige en het in vormendienst verstorven volk.

En zoo als altijd, zoo ging het ook hier: als het geestelijk oog dicht gaat, vraagt men om een taatbaar, uitwendig teeken. En komt dat teeken niet, dan werkt de booze natuur tegen het heiligste op.

Zoo was het toen, en is het niet nog zoo?

De afval neemt hand over hand toe. De geestelijke voelhorrens werken bijna niet meer. Geestelijk rapport met Jezus wordt ook nu nauwelijks meer gevonden. Jezus wil men nog, den Christus niet meer. Het gaat weer op verwerping en reeds vormen zich de kringen, waarin de spot en hoon herleeft.

Blijft alleen de vraag, hoe het in de kringen

van Jezus' belijders gesteld is. Drijft het in die kringen op enkel traditie? Hangt 't al in vormendienst? Of wel is het geestelijk rapport met Jezus levendig?

Dat is, als ge die priesters en die schare lasteren hoort, de hoofdzaak die voor de toekomst beslist. Beslist voor Jezus kerk, beslist ook voor u.

Amsterdam, 25 Maart 1904.

Theologische faculteit.

De verklaring van den Minister in de Tweede Kamer, dat hij bij de reorganisatie van het Hooger Onderwijs bereid was mee te werken tot herstel der Theologische faculteit, mits degenen die op dit herstel aandrongen, dan ook klaar en duidelijk hun wenschen op dit punt aan de Regering kenbaar maakten, heeft het belangrijk vraagstuk van de Theologische faculteit plotseling aan de orde gesteld op een wijze, die in de naaste toekomst onze politiek beheerschen zal.

De liberale pers juicht hierin, omdat ze daarin den Erisappel meent gevonden te hebben die de gemeenschappelijke actie van de Christelijke partijen in hopelooze verdeeldheid zal doen ondergaan. Noch de Roomschen noch de voorstanders van het vrije Hooger Onderwijs zullen willen meewerken om de officiële Theologische faculteit ten dienste der Hervormde kerk te herstellen. Het Ministerie verliest dan zijn beide steunpunten, rechts en links. En wanneer het Kabinet eenmaal gevallen is, dan zal de vogelaar, die thans zoo zoet zit te fluiten, het net dichthalen en in zijn vuistje lachen om de onnoozelheid van het vogelke, dat zoo argeloos in den strik vloog.

Van ernstig politiek beleid getuigt het dat ook niet, dat plotseling zonder eenige voorbereiding of ruggespraak deze diep ingrijpende quaestie in het debat geworpen is. En het is volkomen te begrijpen, dat de Minister, waar hij zijn steun toezet, op duidelijke formulering der wenschen aandrong. Met algemeene leuzen en vage termen kan men wel een zekere actie onder het volk verwekken, maar komt men op politiek gebied niet verder. Een concreet voorstel alleen kan den weg wijzen, die tot een wetsvoorstel leiden kan.

En te meer klemt dit, omdat het niet waarschijnlijk is, dat reeds in deze zittingsperiode van het parlement, de reorganisatie van het Hooger Onderwijs tot stand zal komen. Bij de aanstaande stembus zullen de verbonden Christelijke partijen zich ook op dat punt te verstaan hebben. En elke gemeenschappelijke actie is onmogelijk, zoo lang men niet weet wat een der bondgenooten wil.

Op zich-zelf nu heeft de sterke actie, die thans in de Hervormde kerk gaande is, om de zoogenaamde theologische faculteit aan de Staatsuniversiteiten, die feitelijk een faculteit van godsdienstwetenschap is, te vervangen door een heusche theologische faculteit, in menig opzicht onze sympathie.

Volkomen terecht heeft de Minister er aan herinnerd, dat toen in 1875 de ongelukkige boodschending tot stand kwam, waarbij aan de theologische faculteit het hart werd uitgesneden, de voornaamste leiders in de Hervormde kerk, in plaats van den diepen smaad te gevoelen, die daarmede aan de theologie werd aangedaan, veeleer de scheiding tusschen de wetenschappelijke vakken, die de Staat doceeren zou, en de dogmatische en praktische vakken die aan de Kerk werden overgelaten, met gejuich hebben begroet. Het is dus zeker als winst te boeken, dat thans, met uitzondering van de moderne richting, schier algemeen erkend wordt, dat de theologie als wetenschap van de openbaarde kennis Gods om haar eere is gebracht, dat deze toestand onhoudbaar is, en dat de theologische faculteit weer in haar ware gestalte moet hersteld worden.

En evenzeer is het een verblijdend teeken, dat men om dit doel te bereiken de toevlucht niet wil nemen tot een kerkelijk seminarie, maar den band vast wil houden aan de Universiteit. Niets zou de ongelukkige richting liever zijn, dan dat de Theologische faculteit aan de Staatsuniversiteit werd opgedoekt en van de erve der wetenschap verbannen werd naar een kerkelijke kweekschool. Feitelijk zou daarmede zijn uitgesproken, dat de Theologie geen wetenschap is, en zij, die eens als koningin der wetenschap geëerd werd aan onze Lands-hoogescholen, zou met Hagar worden weggevoerd in de woestijn, hoogstens met een staatsubsidie als vergoeding voor haar wetenschappelijke eere.

Noch de smalende toon, waarop over de Vrije Universiteit gesproken wordt, noch de onjuiste pretentie, alsof de Ned. Herv. Kerk de nationale kerk is, mag ons verleiden onze waardeering te onthouden aan hetgeen in deze actie der Herv. predikanten het Christelijk beginsel in het gevlug komt.

Wie dat inzicht zal het niet onverklaarbaar vinden, dat de Minister, hoe warm voorstander hij ook zijn moge van de Vrije Universiteit, deze actie met welwillendheid begroette en volkomen terecht verklaarde, dat het dilemma van den heer Mees: of handhaving der kleurloze faculteit der godsdienstwetenschap of verwijdering der theologische faculteit van de Staatsuniversiteit, voor hem niet bestond. Er is hier, ook zonder prijsgeving van ons beginsel, dat de Staat niet voor een bepaalde kerk partij mag kiezen, wel degelijk een middenweg te vinden, waardoor de Theologische faculteit in haar ware gestalte hersteld worden kan.

Hoe dit staatsrechtelijk kan geregeld worden, is een vraag, die op politiek gebied ligt en waar de *Heraut* zich dus niet over uit te spreken heeft. Maar wel heeft voor ons de vraag belang, hoe zorg kan gedragen worden, dat deze herestelde Theologische faculteit metterdaad aan haar doel beantwoordt en niet opnieuw in de handen

van de moderne en ethische theologen een middel wordt, om feitelijk allerlei onzuivere leer in de Ned. Herv. Kerk in te dragen.

Tot dusverre toch heeft men van de zijde der Herv. Kerk weinig anders gevraagd, dan dat de Theologische faculteit formeel hersteld zou worden door ook aan de Dogmatiek weer een ereplaats in haar midden te geven. Maar volkomen terecht heeft de Minister daarop gevraagd, welke dogmatiek men dan wenschte: de roomsche, de lutherse, de ethische, de moderne, of de gereformeerde dogmatiek.

Die vraag nu klemt te meer, omdat de benoeming der hoogleraren aan de Rijks-universiteiten ten principale beslist wordt door den Minister. Wel doet de faculteit zelf een voordracht, wordt deze door de Curatoren beoordeeld en overgenomen, maar de Minister, die de definitieve voordracht doet aan de Koningin, is aan deze voordracht niet gebonden en kan, zoo hij dit noodig oordeelt, een voordracht doen geheel buiten de faculteit om; gelijk nog onlangs de benoeming van Prof. Visscher te Utrecht bewees. Wist men nu zeker, dat steeds een Christelijk Ministerie zou optreden, dan kon dit minder moeite opleveren. Maar de stembus heeft telkens geleerd, dat de partijen elk oogenblik verschuiven en er geen de minste waarborg bestaat, dat niet over enkele jaren weer een liberaal Ministerie op het kussen zullen zal. En hoe kan aan de willekeur van een telkens wisselend Ministerie dit levensbelang der Kerk worden overgelaten?

Wil men dit gevaar voorkomen, door de Theologische faculteit aan een bepaalde confessie te binden, zoodat niemand benoemd kan worden dan die met deze confessie instemt, dan rijst terstond de vraag of onze Grondwet niet tegen een dergelijke bepaling zich verzetten zou, nog daargelaten dat de droeve ervaring van vroeger tijd wel geleerd heeft, dat zelfs de plichtige onderteekening van de drie formulieren van eenigheid, mannen als Scholten en Kuonen niet verhinderd heeft, lijnrecht in strijd met de belijdenis, het modernisme te propageerden. Wanneer de Regering niet tegelijk tot plicht krijgt de hoogleraren, die van de confessie afwijken, te ontslaan, dan helpt de onderteekening der belijdenis niet. En hoe zal een liberaal of radical ministerie over afwijking van de belijdenis een oordeel kunnen vellen?

Bovendien, waar in de Hervormde kerk de moderne, de ethische, de groninger en de gereformeerde richting feitelijk naast elkander geduld worden, met welk recht zal men daar een drietal dezer richtingen van de theologische faculteit uitsluiten? En al wilde men nu, gelijk in de Kamer voorgesteld is, de faculteiten over deze richtingen verdeelen, hoe zal dit ooit wettelijk geregeld kunnen worden, en waaraan zal de Minister dan moeten keuren, bij de vele overgangschakeeringen, of iemand modern, ethisch, groninger of gereformerd is?

Ook de uitweg, dat de Minister bij de voordracht gebonden zou zijn aan de personen, die de Hervormde Kerk officieel ter benoeming zou aanwijzen, leidt tot dezelfde moeilijkheden. De benoemingen, die dusverre de Herv. Synode deed voor haar kerkelijke hoogleraren, hebben juist aan de Gereformeerde de scherpste critiek ontlokt, en de „Gereformeerde Kerk“ heeft het meest en niet ten onrechte over de partijdigheid dier benoemingen geklaagd.

Dit zijn de vragen, die terstond opkomen, zoodra men van het formeel tot het materiele overgaat.

En het zijn deze vragen, die om een klaar en duidelijk antwoord roepen, eer een wetsvoorstel tot herstel der theologische faculteit door de Regering kan worden ingediend.

Niets zal ons liever zijn dan wanneer de „Gereformeerde Kerk“ voor deze moeilijkheden een goede oplossing weet.

Souverein.

Onze polemist in de *Bazuin* is niet onze nadere inlichtingen over de wijze, waarop het gezag over de Vrije Universiteit wordt gevoerd, niet tevreden en heeft onverwacht steun gekregen in de *Nederlander*, die in verband met het gebeurde te Seinpost volhoudt, dat de ledenvergadering wel degelijk invloed kan uitoefenen op het ontslag der hoogleraren.

Nu kan deze polemiek natuurlijk niet tot in het oneindige worden voortgezet. Wanneer de ongenoemde inzender zich o.a. beroept op hetgeen de Minister in de Tweede Kamer heeft gezegd, niettegenstaande kort daarop in de *Standaard* een uitvoerig artikel verscheen, waarin de meening van de Minister nader werd toegelicht en de voorstelling, alsof de ledenvergadering over de hoogleraren te beslissen had, een onware en onwaardige beschuldiging werd genoemd, dan toont deze inzender genoeg, dat hij aan dezelfde verminking van citaten zich schuldig maakt, waarop Prof. van der Vlugt werd betrappt. En evenmin baat het, wanneer de ongenoemde tot verdediging van zijn zegge, dat de onderteekening der statuten volstrekt niet behoelt in te sluiten, dat men persoonlijk met die statuten instemt, zich beroept op een dergelijk geval bij de Christelijke Vereeniging voor Krankzinnigen, want een dergelijke anomalie kan toch bezwaarlijk als algemeene regel even goed gesteld, en de inzender weet wel goed als wij, dat in de Vereeniging voor Hooger Onderwijs door niemand die onderteekening alleen in objectieven zin wordt opgevat.

Van belang is alleen de vraag, of uit het feit, dat de Vereeniging de Directeuren kiest, die wederom de Curatoren en Hoogleraren aanstellen, niet volgt, dat het gezag feitelijk bij de Vereeniging en niet bij de Directeuren berust.

Die vraag nu kan met een eenvoudige wedervraag beantwoord worden. De ge-

meente kiest den Kerkeraad. Volgt daaruit, dat het gezag bij de gemeente schuilt en de Kerkeraad niets anders is dan een uitvoerend comité van wat de gemeente besluit? Natuurlijk geldt hier alleen het tertium comparationis en weten wij zeer goed, dat het gezag van den Kerkeraad voortvloeit uit hetgeen Christus als Koning der Kerk in Zijn woord heeft bepaald. Maar de vergelijking kan toch dienst doen om helder in het licht te stellen, hoe onjuist de bewering is, dat de vereeniging, door Directeuren te kiezen, die het gezag over de Vrije Universiteit in handen hebben, feitelijk de souvereine zou zijn, aan welke de Vrije Universiteit onderworpen was. Of wil men liever een ander voorbeeld: in vroeger tijden was het de Overheid, die de Universiteiten oprichtte en haar Curatoren benoemde, en toch vormden de Universiteiten een volkomen autonome stichting, die er zelfs een eigen rechtspraak op nahielden, en die geen de minste inbreuk op de „sovereiniteit in eigen kring“ duldden. Zoo nu vormt ook de Vrije Universiteit een eigen stichting, die een eigen bestuur heeft en aan dit bestuur onderworpen is; en het feit, dat deze stichting in het leven is geroepen en finantieel gedragen wordt door een vereeniging, die de bestuurders der Hoogeschool aanwijst, wil daarom volstrekt nog niet zeggen, dat deze vereeniging als souvereine macht boven de Universiteit staat en met haar doen kan wat zij wil. Integendeel, haar eigen statuut sluit de souvereine macht uit, waar uitdrukkelijk bepaald is, dat noch over de aanstelling noch over het ontslag der hoogleraren, noch over de regeling van examens en onderwijs de vereeniging enige beslissing nemen mag. Men denke zich eens een Grondwet, waarin de Souvereine macht aan een koning wordt opgedragen, maar tegelijk bepaald zou worden, dat de koning geen minister, geen burgemeester, geen rechter zou mogen aanstellen of ontslaan, maar dit aan anderen zou moeten overlaten!

En wel heeft de *Nederlander* hiertegen opgemerkt, dat de aanneming van het bekende rapport te Leuwarden feitelijk heeft ten gevolge gehad, dat Curatoren aan den heer Lohman te kennen hebben gegeven, dat hij, wanneer zijn inzichten niet veranderden, zijn ontslag behoorde te nemen, maar de *Nederlander* is in gebreke gebleven om aan te toonen, dat de vereeniging den heer Lohman ontslagen heeft. Een motie van wantrouwen van de Tweede Kamer kan het Kabinet dwingen zijn ontslag aan de Koningin te vragen, maar de Koningin en niet de volksvertegenwoordiging ontslaat het Ministerie. En zoo is ook in de Statuten der Vereeniging uitdrukkelijk bepaald, dat de ledenvergadering wel haar oordeel kan uitspreken over de vraag, of het onderwijs van een hoogleraar met de beginselen overeenstemt, maar dat de vergadering geen stap verder doen kan dan dit oordeel te kennen aan de Directeuren brengen, en dat deze hebben te beslissen of zij desniettegenstaande dien hoogleraar zullen houden, dan wel hem ontslaan. Ongetwijfeld zal zulk een oordeel een zedelijke presie op Directeuren oefenen en kunnen de leden, door te bedenken voor hun contributie, zelfs Directeuren in groote moeilijkheden brengen, maar met gezag optreden kunnen zij niet. Juist deze regeling toont dus op de meest afdoende wijze, dat de ledenvergadering geen souvereine macht over de Universiteit bezit. Ware het zoo, dan zou de Vereeniging de macht hebben aan Directeuren te gebieden en afwijkenden hoogleraar af te zetten, en deze macht bezit de Vereeniging juist niet.

De Keucheniuschool.

De Praeses van de Zendingsscholen, Drs. Dijkstra van de Smilde, meent dat men het ijer moet smeden nu het heet is en zendt ons het volgende schrijven over de Keucheniuschool:

De Keucheniuschool.

Laat ik beginnen met u dank te betuigen voor de plaatsing van het stuk van de broeden op Java, op zulk een in het oog vallende plaats in uw blad van 20 Maart; tevens voor uw opwekkend bijchrift, dat u daaraan toevoegt. Strekke deze om u ook eens nieuwe nadruk te leggen op uw woord: „Zonder een flinke opleidingschool voor onderwijzers en helpers slaagt de Zending in Indië niet“. Wanneer er tot dusverre meer belangstelling voor het Hospitaal gezien wordt, dan voor die school, is dit naar mij voorkomt mede daaraan te wijten, dat de ziekenverpleging meer spreekt tot het gevoel en de opleiding meer tot het verstand, en dat het gevoel veel krachtiger werkt tot losmaking van de handen der beurs dan het verstand. Op den duur zal ons volk echter zeer goed gaan inzaten, dat de Keucheniuschool van even groot belang is tot uitbreiding van het Evangelie op Java als het hospitaal. Het hospitaal herleidt de enkelen die het ongeluk hebben ziek te worden, en het geluk, in het hospitaal opgenomen, te herstellen, en komt door deze herstelde krachten stemming maken voor het Evangelie onder het volk. De Keucheniuschool leidt jongelingen op, met uitzondering gaven toegerust, die rechtstreeks het Evangelie brengen in de desza, aan oud en jong. En nu een enkel woord, wat den loop der zaken betreft. Er is onderscheid tusschen reorganisatie en verplaatsing. De reorganisatie voerde in de uitbreiding der school met twee klassen en de aanstelling van meer onderwijzerspersoneel. Een geheel nieuw leerplan is in 1903 reeds ingevoerd. Dientengevolge zijn er nu geen jongelingen gereed gekomen. Ze moeten nu in plaats van drie jaar vijf jaar blijven. Daarvoor heeft de Generale Synode besloten. Ook al bleef de school te Poeworodjo, dan zou toch de reorganisatie plaats vinden. Naar een directeur wordt omgezien en als u een man bekend is voor dit doel geschikt, zal ik zeer dankbaar zijn, in vertrouwen zijn naam te mogen hooren. Over de benoeming van een docent wordt reeds onderhandeld. Een geheel andere zaak is de verplaatsing

naar Djokja. De Synode heeft gezegd dat over de uitvoerbaarheid met het oog op financiële bezwaren door Deputaten moest worden beslist. Aan wie de schuld dat deze zaak zoo langzaam gaat? Aan Deputaten der Gen. Synode voor de Zending. Hebben die menschen dan zoo weinig belangstelling? Laten zij de zaak maar loopen? Neen! waarde broeder, gij weet beter. Maar het ontbrak tot dusverre aan geld. Op schuld mag hier niet gebouwd worden. Wie een toren bouwt, moet eerst de kosten overrekenen. Indien God wil dat wij arbeiden, geeft Hij ons ook de middelen daartoe.

Reeds meer dan een jaar wordt in het Zendingblad gevraagd om geld voor de Keucheniuschool. Ook was de extra collecte er ten deele voor bestemd.

Op de laatste vergadering van Deputaten is besloten in de verplaatsing, die feitelijk reeds had plaats gevonden, te benutten en er f. 12,000 voor uit te trekken. Dat is veel minder dan de begroting; als de Regering subsidie geeft, kan het nu marcheren. Anders gaat het niet. Het heeft mijn aandacht getrokken, waarde Red., dat er nog nooit een grote gift is ingekomen. De grootste gift die een particulier gegeven heeft, was f. 100, en dat bij gelegenheid van een persoonlijk bezoek. Ik hoop dat het schrijven den broeders op Java aanleiding mag geven, dat er nog vele groote en kleine giften inkomen.

Maar misschien zegt gij: Dat geld komt er wel, ga daarom maar gerust door! Waarde broeder, houd mij ten goede dat ik wat beschoomden ben. Ons volk wil geven, dat weet ik, voor de Zending vooral. Er is, geloof ik, geen enkele zaak waarvoor men zoo gemakkelijk enige duizenden samenbrengt. Een collecte van derden duizend gulden extra! Prachtig, niet waar! Maar zoo moet het volk. Als de zaak geld noodig heeft, moeten de vrienden zorgen dat er geld komt. Maar dan moet men ook weten dat het geld voorzichtig en verstandig beheerd wordt. Sommige Zendingvereeningen hebben over het vorige jaar een enorm tekort. Soms is nauwelijks de helft ingekomen van hetgeen er uitgegeven is. Ik geloof niet dat wij zoo mogen. Onze kerken en ons volk moeten zorgen dat wij zoo niet behoeven.

Ten slotte het verzoek om in uw blad de aandacht te vestigen op het stuk over deze school van Dr. W. Breukelaar in het laatste Zendingblad.

Met dank voor plaatsing en broedergroete,
H. DIJKSTRA,
Praeses van de Deputaten.

Smilde, 21 Maart 1904.

N.B. Over de verplaatsing is besloten, zie bl. 55 Acta, Arnhem.

„Om de wenschelijkheid der verplaatsing van de Keucheniuschool naar Jogja uit te spreken en aan de Deputaten der Generale Synode voor de Zending op te dragen om, na gehoord advies van de algemeene vergadering (op Java), over de uitvoerbaarheid dier verplaatsing met het oog op de financiële bezwaren, te beslissen en eventueel alle noodige stappen, aan die verplaatsing verbonden, te doen.“

Voor deze nadere toelichting zijn wij dankbaar.

In onze korte randteekening hadden wij trouwen aan deputaten der synode niets ten laste gelegd, maar alleen op speed aangedrongen.

En dien aandrang herhalen we nog.

Zonder een goede opleidingschool komen we voor onze Zending niet verder.

En het finantieel bezwaar mag niet te zwaar drukken, waar de kerken nog pas hebben getoond tot welke offers zij bereid waren.

Boekenrecensie.

Een handig scribent heeft onlangs in een onzer provinciale kerkbodes de gedachte geopperd, de boekenrecensie weer in te voeren. Evenals in de Roomsche Kerk geen boek over theologische onderwerpen mag verschijnen zonder kerkelijke approbatie, zoo zou ook iedere klassis een paar deputaten moeten aanwijzen om elk theologisch werk te keuren. En wie zonder die kerkelijke goedkeuring een boek uitgaaf, zou gecensureerd moeten worden.

Met name moest dit dwangmiddel dan dienen om die werken te onderdrukken, waarin de onderstelde wedergeboorte, de rechtvaardigmaking van eeuwigheid, het supralapsianisme enz. geleerd worden. Zoo zou de vrede in ons kerkelijk leven terugkeeren, en er zou een rust heerschen als op het kerkhof.

Blijkbaar nu heeft deze snuggere schrijver vergeten, dat op de Synode te Middelburg een officiële aanklacht tegen een bepaald schrijver over deze punten is ingediend en de Synode deze aanklacht heeft ter zijde gelegd, daarmede duidelijk uitsprekende, dat deze geschilpunten binnen de grens der Confessie liggen en daarom over en weer geduld moeten worden.

Het zou al een zeer zonderlinge verhouding worden, wanneer een paar classieke deputaten geroepen werden om een vonnis te vellen, waar de Generale Synode der kerken tot een oordeel zich incompetent had verklaard. En welk een hopelooze verwarring zou het geven, wanneer de eene klassis een geheel andere uitspraak deed dan de andere klassis. Dan zou de vrede in de kerken eerst recht worden verstoord.

Maar ook daargelaten deze averechtsche toepassing, die door onze Vaders nooit zoo bedoeld is, trekt de wederinvoering der boekenrecensie ons weinig aan.

Voorreest hebben onze vaders zelf wel gevoeld, dat die boekenrecensie weinig gaf, en daarom steeds bij de overheid er op aangedrongen, dat deze de vrijheid der drukkers aan banden zou leggen. Zoolang men drukkers vindt, die niet geaprobeerde boeken drukken, baat een kerkelijke censuur al zeer weinig. Eer loopt men kans, dat zulk een kerkelijk veroordeeld boek nog te gretiger gekocht wordt, zooda de praktijk in alle landen heeft geleerd.

Ten tweede zijn slechts enkele theologen ontwikkeld genoeg, om over elk boek een goed oordeel te kunnen vellen. De kerkelijke approbatie wordt zoo niet dan een schijn. En wie onze vaderlandsche kerkgeschiedenis kent, weet, hoe tal van boeken met kerkelijke goedkeuring zijn verschenen, waarin

de schrijver letterlijken het En eindig onze dagen Toezicht op dit toezicht tot de perio stichtelijke t haastigheid v is, zal de g eerst door een nagezien, een

Onze Kerk met dit arti werking te st van onze K worden afge dan goed ge bruikbaar.

Bovendien, andere wijze.

Wanneer i met de belij behoort over censuur te w

En dan v dezen dwaal oordeel hee wachten.

Ng

Nog altijd of de zending prediking tot van het ngol krama, den de mindere l gebruikt.

De meeste ngoko, maar te moeten af in het krama

Op de eld Buitenzorg e de heer P. A rig besproke aanse op ool gronden we

Het gehee verbiedt onze van den kort Geloofge werd

„In het Jav gende hoofd t lij, doch mi soorten.

1. het ngoko 2. het krama 3. het mady scheiden in m krama,

4. het kama 5. het kama 6. het kama 7. het kama 8. het kama 9. het kama 10. het kama

11. het kama 12. het kama 13. het kama 14. het kama 15. het kama 16. het kama 17. het kama 18. het kama 19. het kama 20. het kama

21. het kama 22. het kama 23. het kama 24. het kama 25. het kama 26. het kama 27. het kama 28. het kama 29. het kama 30. het kama

31. het kama 32. het kama 33. het kama 34. het kama 35. het kama 36. het kama 37. het kama 38. het kama 39. het kama 40. het kama

41. het kama 42. het kama 43. het kama 44. het kama 45. het kama 46. het kama 47. het kama 48. het kama 49. het kama 50. het kama

51. het kama 52. het kama 53. het kama 54. het kama 55. het kama 56. het kama 57. het kama 58. het kama 59. het kama 60. het kama

61. het kama 62. het kama 63. het kama 64. het kama 65. het kama 66. het kama 67. het kama 68. het kama 69. het kama 70. het kama

71. het kama 72. het kama 73. het kama 74. het kama 75. het kama 76. het kama 77. het kama 78. het kama 79. het kama 80. het kama

81. het kama 82. het kama 83. het kama 84. het kama 85. het kama 86. het kama 87. het kama 88. het kama 89. het kama 90. het kama

91. het kama 92. het kama 93. het kama 94. het kama 95. het kama 96. het kama 97. het kama 98. het kama 99. het kama 100. het kama

101. het kama 102. het kama 103. het kama 104. het kama 105. het kama 106. het kama 107. het kama 108. het kama 109. het kama 110. het kama

111. het kama 112. het kama 113. het kama 114. het kama 115. het kama 116. het kama 117. het kama 118. het kama 119. het kama 120. het kama

121. het kama 122. het kama 123. het kama 124. het kama 125. het kama 126. het kama 127. het kama 128. het kama 129. het kama 130. het kama

131. het kama 132. het kama 133. het kama 134. het kama 135. het kama 136. het kama 137. het kama 138. het kama 139. het kama 140. het kama

141. het kama 142. het kama 143. het kama 144. het kama 145. het kama 146. het kama 147. het kama 148. het kama 149. het kama 150. het kama